

31.

ARAŞTIRMA SONUÇLARI TOPLANTISI

1. CİLT

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

31.
ARAŞTIRMA
SONUÇLARI
TOPLANTISI
1. CİLT

27 - 31 MAYIS 2013
MUĞLA

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayın No:164-1

YAYINA HAZIRLAYAN

Dr.Adil ZME

27- 31 Mayıs 2013 tarihlerinde geręekleřtirilen
35. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu,
Muğla Sıtkı Koğman niversitesi'nin katkılarıyla geręekleřtirilmiřtir.

ISSN:1017-7663

Kapak Fotoğrafı: Murat ARSLAN

“2012 Yılı Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu Yüzey Araştırması”

Not: Yayınlanan yazıların iğeriğinden yazarları sorumludur.

Muğla Sıtkı Koğman Üniversitesi Basımevi
MUğLA – 2014

İÇİNDEKİLER

Marc WAELKENS - Eva KAPTIJN - Ralf VANDAM - Branko MUŞIÇ - Patrick DEGRYSE - Katrijn DIR - Kim EEKELERS - Annelore BLOMME - Gert VERSTRAETEN Sagalassos'ta 2012 Senesinde Gerçekleştirilen Yüzey Araştırmaları.....	7
Günder VARİNLİOĞLU Boğsak Yüzey Araştırması (2012).....	20
Ayşe F. EROL Ordu İli Fatsa İlçesi Arkeolojik Yüzey Araştırması 2012.....	28
Mustafa H. SAYAR - Gökür BEKTAŞ Güneydoğu Trakya Eskiçağ Tarihi - Coğrafya Araştırması.....	41
Mustafa ŞAHİN - Christof BERNS Bursa İli Yüzey Araştırması - 2012, İznik.....	49
İbrahim ÜNGÖR - Akın BİNGÖL - Yasin TOPALOĞLU - Yavuz GÜNAŞDI- Nezahat CEYLAN - Oktay ÖZGÜL - Alpaslan CEYLAN 2012 Yılı Erzincan - Erzurum İlleri Yüzey Araştırmaları.....	61
Murat ARSLAN - Nihal TÜNER ÖNEN 2012 Yılı Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu Yüzey Araştırması.....	78
Erksin GÜLEÇ - Mehmet SAĞIR - İsmail ÖZER - Serkan ŞAHİN - İsmail BAYKARA 2012 Yılı Konya Ve Hatay İlleri Yüzey Araştırması.....	90
Yiğit Hayati ERBİL Konya İli Beyşehir İlçesi Fasillar Aniti ve Çevresi Yüzey Araştırması 2012 Yılı Çalışmaları.....	99
Ali BORAN - Tolga BOZKURT - Hasan YAŞAR Ortaçağdan Günümüze Konya İli ve Güneybatı İlçeleri 2012 Yılı Yüzey Araştırması.....	112
İrfan YILDIZ - Zekai ERDAL - Dursun YILDIZ - Erkan KOÇ Diyarbakir İli ve İlçeleri Ortaçağ ve Sonrasına Ait Mimari ve Sanat Eserlerinin İncelenmesi Yüzey Araştırması - 2012 "Ergani - Çınar İlçeleri" Kuriki Höyük (Batman) Kazısında Ortaya Çıkarılan Silonun.....	127

Mithat ATABAY Anzak (Arıburnu) Savaş Alanı Üzerine Türkiye, Avustralya ve Yeni Zelanda'nın Ortak Tarihsel ve Arkeolojik Araştırması Projesi 2012 Yılı Çalışmaları.....	145
Nazlı ÇINARDALI-KARAASLAN - Neyir KOLANKAYA BOSTANCI İzmir İli, Menemen İlçesi Prehistorik ve Mimarî Protohistorik Dönem 2012 Yılı Arkeolojik Yüzey Araştırması.....	169
Ayşe Ç. TÜRKER An Archaeological Survey Of Early Christian-Byzantine Period On The Valleys That Reached The Hellespont: 2012 Research.....	186
Osman DOĞANAY - Emine KÖKER Zengibar Kalesi (Bozkır/ Konya) 2012 Yılı Yüzey Araştırmaları.....	207
Mehmet ÖZSAİT - Sinem Üstün TÜRKTEKİ Pisidya Yüzey Araştırmaları İlk Tunç Çağı Çanak Çömleği.....	214
Mehmet ÖZSAİT - Nesrin ÖZSAİT - Özgür ÇOMAK 2012 Yılı Isparta Yüzey Araştırmaları.....	228
Meral ORTAÇ Bolu İli Akeolojik Yüzey Araştırması 2012: Mengen İlçesi Çalışmaları.....	245
Güner SAĞIR Kars İli Ve Çevresinde Yer Alan Ortaçağ Ermeni Kiliseleri Yüzey Araştırması 2012 Yılı Çalışmaları.....	261
Ahmet ÇAYCI - Zekeriya ŞİMŞİR - İ. Mete MİMİROĞLU Gevale Kalesi ve Çevresi Araştırmaları.....	276
Hamdi ŞAHİN Dağlık Kilikia Yerleşim Tarihi Ve Epigrafya Araştırmaları 2012.....	287
İsmail ÖZER - Mehmet SAĞIR - Serkan ŞAHİN - İsmail BAYKARA - Erksin GÜLEÇ 2012 Yılı Muğla ve Çanakkale İlleri Yüzey Araştırması.....	297
Füsun TÜLEK 2012 Yılı Osmaniye Arkeolojik Yüzey Araştırmaları.....	304

Zeynep KOÇEL ERDEM Tekirdağ Ganos Dağı Arkeolojik YüzeY Araştırması 2012 Yılı Çalışmaları.....	313
Christopher H. ROOSEVELT - Christina LUKE - Peter COBB - Caitlin O'GRADY - Bradley SEKEDAT The Central Lydia Archaeological Survey: 2012 Work at Kaymakçı and in The Marmara Lake Basin.....	333
Reyhane KÖRPE - Mehmet Fatih YAVUZ 2012 Sestos YüzeY Araştırması.....	356
Ahmet Cem ERKMAN - Cesur PEHLEVAN - şakir Önder ÖZKURT - Nuretdin KAYMAKÇI - Ferhat KAYA - Yarenkür ALKAN - Ali AKBABA - Kutay Murat BOZCA - İsmail Ergün AYDOĞDU 2012 Yılı Kirşehir ve Yozgat İlleri Neojen Dönem Omurgali Fosil Yatakları YüzeY Araştırması.....	369
Turgay YAZAR - Ebru BİLGET FATAHA Sivas İli 2011-2012 Yılları YüzeY Araştırması.....	378
Asuman BALDIRAN - Aytekin BÜYÜKÖZER - Zeliha GİDER Seydişehir 2012 Yılı Çalışmaları.....	395
Metin KARTAL Yukari Dicle Havzası'nda Neolitik Çağ Yontmataş Endüstri Araştırmaları 2005-2013: Körtik Tepe, Boncuklu Tarla ve Hakemi Use.....	411

BURSA İLİ YÜZEY ARAŞTIRMASI–2012

İZNİK

Mustafa ŞAHİN*
Christof BERNS

Bursa ve çevresinde sürdürdüğümüz yüzey araştırmasına 13-23 Eylül 2012 tarihlerinde İznik ilçesinde devam edilmiştir¹.

2006 yılından bu yana devam eden yüzey araştırmamızda bu sezon ile birlikte metod değişikliğine gidilmiştir. Artık arazide dolaşarak ören yeri veya kültür varlığı tespit etmek yerine, kent veya yerleşim arkeolojisi olarak adlandırılan yöntem İznik'te uygulamaya konmuştur. Bu uygulamada amaç, toprak altında kalan ve çok az iz bulunan bir yerleşimin eldeki veriler ve yüzeydeki kalıntılar ışığında haritasını çıkartarak, özellikle modern yerleşimler altında kalan antik kentler için, sürdürülebilir bir yönetim planı oluşturmaktır. Bu yöntem için İznik yani Nikaia, ilk kurulduğundan günümüze kadar yaşayan bir kent olması nedeniyle doğal bir uygulama merkezidir ve bundan dolayı yüzey araştırmamızın bundan sonraki bölümünde ağırlıklı olarak İznik İlçesi'nde araştırmalarda bulunulacaktır.

İznik/Nikaia, Bithynia Devleti'ne, daha sonra bir ara Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı devletlerine başkentlik yapmış antik çağın önemli kentlerinden birisidir. Diğerleri ile karşılaştırılırsa en güçlü yönü yerleşimin kesintiye uğramadan günümüze kadar devam etmiş olmasıdır (Resim: 1). Böylece bir yerleşimi günümüze kadar kesintisiz olarak her evresi ile inceleme şansı elde edilmiş olmaktadır. Bununla birlikte antik kentin üzerinde hala modern bir yerleşimin bulunmasının da bir takım olumsuz yönleri vardır. Özellikle sur duvarlarının içinde kalan bölümün cazibe merkezi olma özelliğini sürdürmesi ve buradaki yoğun yapılaşma hem yöneticiler, hem de vatandaş açısından her geçen gün içinden çıkılmaz bir durum ortaya çıkartmıştır. Örneğin henüz alt yapı sistemi bulunmadığından dolayı atık su doğrudan foseptikler vasıtası ile antik kentin içine akıtılmaktadır.

Bu sene başlattığımız yoğunlaştırılmış yüzey araştırması ile amacımız, sur duvarı, giriş kapıları veya tiyatro gibi halihazırda yüzeyde bulunan yapıları, arkeolojik kazılar ve müze kurtarma veya sondaj kazıları ile açığa çıkmış olan kalıntıları, sokaklarda, evlerin bahçelerinde vb. bir şekilde kentin değişik bölümlerinde yüzeyde bulunan mimari kalıntıları mevcut planının üzerine işleyerek antik kentin olası planını ve önemli yapıların

* Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN, Uludağ Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, 16059 Görükle – Bursa/TÜRKİYE. E-mail: mustafasahin@uludag.edu.tr.

Christof BERNS, Ruhr Üniversitesi Bochum, Institut für Archaeologische Wissenschaften/ALMANYA. E-mail: ch.berns@gmail.com.

¹ Yüzey araştırmasının bu sezondaki bölümü Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü ve İznik Belediyesi tarafından desteklenmiştir. Destekten dolayı Rektörümüz Prof. Dr. Kamil Dilek ve Belediyesi Başkanı Sayın Kadri Eryılmaz'a minnettarız.

Kültür Bakanlığı adına Bakanlık Temsilcisi olarak aramıza katılan Kemal Çibuk'a uyumlu ve yardımsever çalışmalarından dolayı teşekkürlerimizi sunarız. Ayrıca büyük bir özveri ve gayretle çalışmaların her aşamasında katkıda bulunan Arkeoloji Bölümü öğretim üyeleri Prof. Dr. İ. Hakan Mert ve Yrd. Doç. Dr. Derya Şahin'e, öğretim görevlisi Reyhan Şahin, araştırma görevlileri Serkan Gündüz ve Ali Altın'a, arkeolog A. Gözde Arı'ya da teşekkürü bir borç biliriz.

yerlerini belirlemektir. İlçe merkezi ve köyler 2006 yılında tarandığı için bu sezon bir daha aynı ölçekli bir tarama yapılmasına gerek duyulmamıştır².

Araştırma çerçevesinde ilk uğradığımız yer Roma tiyatrosu olmuş ve tiyatronun yeri kent planı üzerine işaretlenmiştir. Araştırma kapsamında kent planına nekropol sahası da dahil edilecektir. Bugüne kadar kaçak kazılar veya Müze Müdürlüğü tarafından yapılan kurtarma kazıları sonucunda açığa çıkartılan mezarlar göz önünde bulundurulursa, kent etrafını çevrelemiş şekilde Hellenistik Dönemden başlayarak Roma, Geç Antik ve Bizans çağlarına ait çok sayıda tümülüs, kaya mezarı veya hipojeler gibi değişik tarzlarda inşa edilmiş mezar yapılarının bulunduğu dikkat çekmektedir.

İznik nekropollerini ve mezar buluntuları A. Ali Altın'ın Bochum Ruhr Üniversitesi'nde yaptığı doktora çalışması çerçevesinde çalışılmaktadır. Burada ilk olarak amaçlanan büyük bir çoğunluğu henüz yayınlanmamış olan dağınık malzemenin tamamının bir katalog ile belgelendirilmesidir. Çalışmanın ağırlık noktalarından biri kaydedilen devşirme malzemeye ek olarak İznik Müzesi'nde bulunan Helenistik ve Roma Dönemi mezar parça ve buluntularının da incelenmesi ve belgelendirilmesidir. Bu mezar buluntuları farklı representasyon şekilleri hakkında iyi bir izlenim vermektedir. Tasarımların bazıları bölgesel özellikler göstermektedir.

Çalışmanın ikinci bir ağırlık noktası İznik'in yakın çevresinde bulunan mezar odalarının rölevelerinin çıkarılmasıdır. İznik'in kuzeyindeki Elbeyli yolu üzerinde bir grup Helenistik Dönem mezar yapısı bulunmaktadır³. Bu mezar yapıları, mezar odaları ve odalara girişi sağlayan kısa bir dromostan oluşmaktadır. Bunlardan biri büyük bir tümülüsün altındadır. Bu büyük mezarın dromosunun üzerini kapatan ahşap hatıllardan bir bölümü 2006 yılında yaptığımız ziyarette varlığını devam ettirmekteydi⁴. Ancak bu sene yaptığımız ziyaret esnasında Elbeyli Belediyesi'nin alanda izinsiz düzenleme yaptığı ve bu esnada ahşap hatılların tamamen tahrip edildiği gözlemlenmiştir (Resim: 2). Bir diğeri iç dekorasyonu korunmuştur (Resim: 3). Mezarın içinde kline formlu lahitler ve kilikeion şeklinde taştan bir sandık bulunmaktadır. Dromosa ve mezar odasına açılan kapıların monolit taştan kapı kanatları ve bu kanatların bronzdan yapılmış menteşe aksamları oldukları gibi korunmuştur (Resim: 4). İznik'in doğusunda Lefke Kapı'dan doğuya giden yol üzerinde bulunan tuğla mezar binasının da detaylı rölövesi çizilip belgelendirilmiştir.

Daha sonra Merdivenli Kaya olarak da bilinen Hespeklî Mevkiindeki Çalı Bayırında, İznik Hali'nin yukarısında, deniz seviyesinden 186 m. yükseklikte (halk arasında Berberkaya olarak bilinen) bir tepe üzerindeki kaya mezarda incelemeler yapılmıştır. Bir kayalığın dik yamacı üzerine, göle bakar şekilde oyulan kaya mezarının yüksekliği 2.17 m., genişliği 2.05 m. ve derinliği 1.92 m. ölçülerindedir (Resim: 5).

Elbeyli Belediyesi'nin Nekropol sahasında yaptığı tahribat tümülüs alanı ile sınırlı kalmamıştır. Büyük Mezarlık olarak isimlendirilen alanında yine izinsiz yapılan çevre düzenleme çalışmalarında çok sayıda taşınmaz kültür varlığı yerinden alınarak Belde merkezinde yer alan Merkez Camiinin bahçesinde taşınmıştır. Getirilen malzemeler

² M. Şahin, D. Yavaş, R. Okçu, D. Şahin, "İznik Yüzeysel Araştırması 2006", 25. *Araştırma Sonuçları Toplantısı* (Ankara 2008), 11 vd.

³ Dörttepeliler'deki tümülüsleri ilk olarak 2006 yılında ziyaret etmiştik. Ayrıca bkz. M. Şahin, D. Yavaş, R. Okçu, D. Şahin, *age.*, 16.

⁴ M. Şahin, D. Yavaş, R. Okçu, D. Şahin, *age.*, 16, Resim 9.

arasında postamentli sütun kaidesi, postamentli sütun başlığı, kapı selesi, çift yarım sütun, mezar taşı, ostotek parçaları gibi çok sayıda mermer parça bulunmaktadır. Mezar alanından getirilen mermer taş eserlerin büyük çoğunluğunu Roma Çağı'ndan başlayarak İslami Döneme kadar farklı zaman yelpazesine yayılan mezar taşları oluşturmaktadır (Resim: 6). Mezar taşları arasında ağırlık İslami Dönemdir. Mermer bir bloğun üzerinde kabartma olarak yer alan karşılıklı tavus kuşları, bu mimari parçaların bir kilise kalıntısına ait olabileceğine işaret etmektedir (Resim: 7). Daha sonra Büyük Mezarlık'ta yerinde yaptığımız incelemelerde yüzeyde birkaç İslami Dönem mezar taşı dışında kalıntıya rastlanmamıştır. Yüzeyde herhangi bir kalıntı bulunmasa da, buradan getirilen taş eserler bu alanda bir kilise ve uzun süre kullanılan bir mezarlığa işaret etmektedir. Alanın mevcut potansiyeli dikkate alınarak, Büyük Mezarlık'ın sit kapsamına alınmasının önerilmesine karar verilmiştir.

Yerleri kesin olarak bilinen bu mezarlara, Dikilitaş olarak bilinen mezar anıtı da dahil edilirse, Nikaia kentine ait nekropol sahasının ne kadar geniş bir alana yayılmış olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Bu yayılma aynı zamanda kentin büyüklük ve önemini de gözler önüne sermektedir.

Çalışmanın genel amacı İznik/Nikaia'nın antik nekropollerinin Helenistik, Roma İmparatorluk ve Geç Antik Dönemlerde yöresel ve bölgesel etkileşimler çerçevesinde gelişimlerini araştırmaktır.

ROMA YOLU

Mevcut kalıntıların harita üzerine işlenmesine Roma dönemine ait caddenin kalıntıları ile başlanmıştır. Cadde, Atatürk caddesinde, I. Murat Hamamı'nın batı tarafında, mevcut karayolunun altında bulunmaktadır (Resim: 1). Bu yol kalıntısı, Nikaia'nın antik dönemdeki şehir planında kuzeyden güneye uzanan ana caddesi olan *cardo maximusa* ait olmalıdır. Bu sezon yaptığımız çalışmalar ile yol kalıntısının rölövesi yapılmış, caddenin taş planı 1/50 ölçeğinde, kesitleri ise 1/20 ölçeğinde çizilmiştir (Resim: 8).

Antik yol kuzey-güney doğrultusunda uzanmaktadır. Yolun batı kısmı halen modern yolun altında bulunmaktadır (Resim: 9). Ortaya çıkartılan doğu kısmında ise sal taşlarla döşeli olan zemin kenarlarda iki krepis ile yükselmektedir. İlk basamakta mermer kaideler belirli aralıklarla düzenli bir şekilde yer almaktadır. Bu kaidelerin üzerinde sütunların yer aldığı tahmin edilmektedir. Basamakların doğusunda zemin, muhtemelen geç dönemde, daha önce başka bir amaç için kullanılmış olan bloklarla yapılmıştır.

DEVŞİRME MALZEME ARAŞTIRMASI

Devşirme malzeme araştırmasının amacı, İznik kent alanının içinde bulunan bütün antik devşirme malzemenin topografik konumları referans alınarak sistematik olarak kaydedilmesidir. Aralıksız olarak yerleşimin olduğu İznik kentinde Helenistik ya da Roma İmparatorluk Dönemine ait *in-situ* olarak korunmuş çok az sayıda anıt bulunmaktadır. Bu nedenle bu tür anıtların geç antik ve sonrası dönemlere ait yapılarda tekrar kullanılmış olan parçaları İznik'in antik kent tarihi ile ilgili önemli birer kaynak niteliğindedir. Örneğin Geç Roma ve Bizans Dönemine ait sur duvarlarında kullanılmış olan, mezar anıtlardan gelen çok sayıda parça, Helenistik ve Roma Dönemi nekropollerini ve bu nekropollerin bahsedilen dönemlerdeki gelişimi ile ilgili fikir vermektedir (Resim: 10). Tekrar kullanılmış bu malzemenin kent içindeki mekansal dağılımı da göz önüne alınırca malzemenin geldiği mezarlıkların birbirlerinden farkları ile ilgili de bilgiler edinilir.

Çalışmada ilk olarak İznik sur duvarlarının Yenişehir Kapı ve Lefke Kapı arasında kalan yaklaşık 1 kilometrelik kısmı incelenmiş ve buradaki devşirme malzemenin katalogu oluşturulmuştur. İznik Belediyesinin desteği ile hizmete sunulmuş olan itfaiye arabasının sayesinde duvarların erişilmesi zor yukarı kısımları da incelenebilmiştir. Araştırmada bahsedilen mezar anıtlarına ait urna, lahit ve stel parçaları dışında farklı ebat ve malzemeden birçok sütun kasnağı, büyük entablatur parçaları, yuvarlak bir yapıya ait olduğu sanılan arşitrav parçaları, kabartmalar ve yazıtlar kaydedilmiştir. Sur duvarları dışında Ayasofya Camii'ndeki devşirme malzeme de belgelendirilmiştir. Gelecek kampanyalarda sur duvarlarının ve İznik kent alanının geri kalan bölümlerinde de yüzey araştırması yapılacak ve buralardaki devşirme malzeme de kaydedilecektir.

ŞEHİR SURLARI

Şehir surlarının yapımında kullanılan devşirme malzemenin kaydedilmesi aynı zamanda duvarın kendi yapım sürecinin anlaşılmasında da önemli rol oynamaktadır (Resim: 11). Geç Roma – Bizans Dönemlerine ait bu anıtsal yapının tarihi ve yapısal gelişimi Berlin Teknik Üniversitesi'nden mimar Ayşe Dalyancı tarafından doktora tezi çerçevesinde araştırılmaktadır. Bu araştırma kapsamındaki arazi çalışmasının ilk adımı 5 km. uzunluğundaki duvarın tamamının kadastro planının yardımıyla taranması ve duvar bölümlerinin ve burçların plandaki durumla karşılaştırması ve kaydı olmuştur. İlk teftiş sonunda yapının farklı yapım evreleri hakkında önemli gözlemler yapılmıştır. Örneğin duvarın burçlarından birçoğunun ilk yapım sırasında değil daha sonraki bir evrede eklendiği tespit edilmiştir. Duvarın sistematik olarak araştırılabilmesi için gerekli olan temizlik çalışmalarının yerleri belirlenmiştir. Duvarın rölövesini çıkartmak için düşünülen yersel üç boyutlu lazer tarama ve ölçüm işlemleri ancak bu temizlik çalışmaları yapıldıktan sonra gerçekleştirilecektir.

SONDAJ KAZILARI

Kent merkezinde, bu sezon özellikle İznik Müze Müdürlüğü tarafından arazi sahiplerinin isteği sonucunda yapılan sondaj kazılarında incelemelerde bulunulmuştur. 11.02.1990 tarihli 969 sayılı karar ile İznik sur içi 3. Derece Sit Alanı olarak ilan edildiğinden herhangi bir yapı faaliyeti öncesi Müze Müdürlüğü tarafından sondaj kazıları yapılması gerekmektedir.

Tetrapylon (?) Kalıntısı

İlk incelediğimiz sondaj kazısı eski Kaymakamlık binasının arkasında kalan parsel olmuştur (Resim 12)⁵. Yongalı Sokağa cephesi bulunan parselde Müze Müdürlüğü uzmanları tarafından iki aşamalı bir kazı programı uygulanmıştır.

Arazi üzerinde yapılan ilk sondaj kazısının açma ölçüleri 5.5 x 5.5 metredir. Bu sondajda, kültür toprağı devam etmesine rağmen, 2 m derinliğe inildiğinde kazı çalışmaları durdurulmuştur. Hazırlanan uzman raporu Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

⁵ GPS koordinatları: 35730708D, 4479225K

tarafından yeterli bulunmayınca, arazinin kuzeyinde bu defa 7 x 7 m. ölçülerinde olmak üzere yeni bir sondaj açılmıştır.

Bu sondajda da yaklaşık 2 m. derinliğe kadar inilmiştir. Derinlik ölçümünde açma kenarı 0 noktası olarak alındığından yüzeydeki kod farkı açma derinliklerini de etkilemektedir. Bunun en güzel örneğini her iki açma arasındaki buluntu farklılıklarında kendisini göstermektedir. İlkine göre yaklaşık 0.50 m. daha derine inilen bu açmada farklı olarak mermer bir yapıya ait kalıntılar ortaya çıkmıştır. Bu örnek bile sondaj kazılarında inilecek seviyeyi kültür toprağına göre değil de, standart bir ölçü ile sabitlenmenin ne kadar sakıncalı olduğunu göstermektedir.

Açmanın kuzeybatı kesitinde yüzeyden ortalama 0.40 m. aşağıda, yaklaşık 0.75 m. yüksekliğinde açma kesiti boyunca uzanan bir kül ve curuf tabakası mevcuttur. Kül katmanının içinde yer yer kömürleşmiş odun ve pişmiş toprak levha parçaları da bulunmaktadır. Bu levhaların çatı kiremitlerine mi, yoksa zemin döşemesine mi ait olduğu belirsizdir. Yine bu katman içinde 0.05 m. kalınlığında horasan harca kalıntısı dikkat çekmektedir.

Yapının tam planını anlamak amacıyla *in situ* mermer bloklar üzerinde mala ve fırçayla temizlik yapılmıştır. Böylece teknik detaylar görülerek kayda alınmıştır. Açmanın güneybatı köşesinde *in situ* durumda bir *stylobat* kalıntısı bulunmaktadır. Açığa çıkan bölümde üç adet tam bloktan oluşan bir grup bulunmaktadır. Bunlardan tamamen açıkta olan iki blok büyük bir kenetle birbirine bağlıdır. Kuzey taraftaki 1.30 x 1.18 m. ölçülerindeki sağlam blok batı tarafa kenetle bağlıdır. Batı taraftaki bu bloğa da 0.92 x 0.70 m. ölçülerinde bir diğer blok eklenmiştir.

Açmanın güneydoğu köşesinde de *stylobat* kalıntısı ele geçmiştir. Bu kalıntılar güney batı köşedeki *stylobat* kalıntılarıyla hemen hemen karşılıklı gelmektedir. Burada iki tam blok mevcuttur. Doğu taraftaki 0.70 x 0.77 m. ölçülerindeki blok muhtemelen açma kenarından doğuya devam etmektedir. Bu bloğun batısındaki 0.77 x 0.82 m. ölçülerindeki blok ise güney kenarında 0.19 x 0.045 m. ölçülerinde kenet deliğine sahiptir. Bu bloğa güneyde 0.70 x 0.17 m. ölçülerinde bitişik konumda ufak bir blok parçası daha vardır. Her iki bloğun kenet delikleri birbirine denk gelmektedir. 0.15 m. kalınlığı görünen parçanın kuzey-güney yönünde uzunluğu 0.87 metredir. Tamamı meydana çıkartılan iki bloğun güneyinde, kuzey güney yönünde 0.92 m. olan bir diğer blok mevcuttur. Bu bloğun kalınlığı 0.38 metredir. Açma kenarında açık vaziyette görünen bu bloğun da batıya doğru devam ettiği anlaşılmaktadır.

Sondaj kazısının en önemli mimari buluntusu kuzeybatı kenarda ortaya çıkarılmıştır. Burada kuzey-güney yönünde 2.50 m. uzunluğundaki *stylobat*, 2.50 metreden sonra doğu - batı yönünde bir köşe yapmaktadır ve 0.90 m. eninde doğu batı yönünde bir *stylobat* olarak doğu kenarından 0.90 m. kalınlığıyla doğu batı yönünde 1.90 m. uzunluğunda devam etmektedir. Bu kısım aynı zamanda güney dış cephe şeklinde düşünülebilir. Bu köşe *stylobat*'nın üzerine 0.51 m. yükselen kaide ve onun üzerinde de 0.66 metrelik bir ortostat bloğu oturmaktadır. Böylece *stylobat*'nın görünen kısmıyla birlikte mimari kalıntı burada *in situ* olarak yaklaşık 1.30 m. yüksekliğe kadar korunmuştur. Söz konusu ortostat bloğunun doğu kenarında biri 0.09 x 0.09 m., diğeri 0.10 x 0.10 m. ebatlarında yan yana iki dübel deliği ve birer kurşu akıtma kanalı bulunmaktadır. Bu da bu bloğu üzerine bir blok daha geldiğini göstermektedir. Bloğun üzerinde yer aldığı kaide ise profillidir. Kuzey-güney yönünde devam eden kısımda da 1.15 x 0.55 m. ebatlarında ve 1.14 m. yüksekliğinde bir *ortostat* bloğu daha yer almaktadır. Bahsi geçen doğu batı yönündeki *stylobat* bloğu doğuya

doğru 1.10 m. boşluktan (eksik ve kırık) sonra doğuya doğru 1.10 x 1.08 m. ebatlarında koruna gelmiştir.

Açmanın kuzeydoğu köşesinde ise kuzey-güney yönünde yaklaşık 5.5 m. uzunluğunda ve 0.90 m. genişliğinde devşirme mimarî bloklar, harç, moloz, taş ve tuğla kullanılarak inşa edilmiş geç dönem duvarına ait parça ortaya çıkmıştır. Bu devşirme kalıntı doğu-batı yönünde devam etmektedir. Açmanın tam kuzeydoğu köşesinde köşe ve doğu kenarına bitişik olarak 2.70 x 0.67 m. ölçülerinde *in situ* vaziyette, büyük *stylobat* blokları ele geçirilmiştir. Tam olarak açmanın köşesinde yer alan bloğun 0.13 metrelik kısmı ele geçirilen bloğun kuzey-güney doğrultusunda ilerlediğini açıkça göstermektedir. Bu blok açmanın kuzeyinde muhtemelen dışa doğru devam etmekte olup, güney kenarında güney doğrultusunda ilerleyen 0.90 m. uzunluğundaki bir diğer bloğa iki kenetle bağlanmaktadır. Bloğun güneyinde ise sadece 0.40 metrelik kısmı açıkta görünen, üzerine doğu-batı doğrultulu devşirme duvarın oturduğu bir başka blok bulunmaktadır. Bu *stylobat* da açmanın kuzeybatısında ortaya çıkan *stylobat* kalıntısına paraleldir. Bu *stylobatın* üstünde de açmanın kuzey batı köşesindeki gibi 0.50 m. yüksekliğinde, aynı şekilde profillendirilmiş 1.30 x 0.70 m. ebatlarındaki bir *ortostat* kaidesi mevcuttur. Bloğun batı kenarında 0.09 x 0.09 metrelik bir dübel deliği ve kurşun akıtma kanalı bulunmaktadır.

Söz konusu mimari kalıntıların tamamı göz önünde bulundurulduğunda, burada anıtsal bir yapıya açılan tetrapylyona benzer anıtsal bir kapıya ait kalıntıların bulunduğunu akla gelmektedir. Bu parselde kazılara devam edilebilirse, bu anıtsal girişin bağlı olduğu yapının ne olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Stylobat Kalıntısı

Benzer şekilde müze uzmanları tarafından yapılan sondaj kazılarında birisinde ortaya çıkan diğer önemli bir buluntu Beyler Mahallesi, Akçeşme Sokak, 49 numaralı Tekin Temel'e ait evinin bodrumunda bulunmaktadır. Burada doğu-batı doğrultusunda uzanan 7 m. uzunluğunda 1.30 m. genişliğinde bir *stoaya* ait olduğunu düşündüğümüz *stylobat* kalıntısı bulunmaktadır (Resim: 13). *Stylobatın* üzerinde *in situ* olarak iki tam bir yarım pilintheli Attik-İon sütun kaidesi mevcuttur (Resim: 14). Sütun kaideleri merkezden merkeze 2.5 m. olacak şekilde birbirine eşit uzaklıkta sıralanmaktadır. *İn situ* olarak bulunan ve mermerden anıtsal bir binaya ait olduğunu düşündüğümüz bu kalıntı halihazırda üzerine 3 katlı bir binanın bodrum katında yer almaktadır (Resim: 15).

Resim: 1

Resim: 2

Resim: 3

Resim: 4

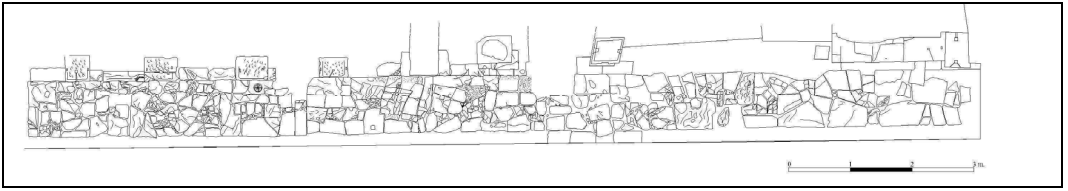
Resim: 5

Resim: 6

Resim: 7

Resim: 8

Resim: 9

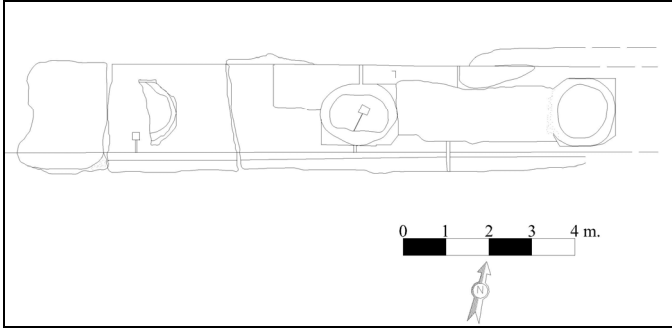
Resim: 10

Resim: 11

Resim: 12

Resim: 13

Resim: 14

Resim: 15